

Hədəf bütün rayonlarda xüsusi siniflərin olmasıdır

Hesablamalara görə, hər 100 şagirddən cəmi 3-4 faizi istedadlı olur. Azərbaycandakı ümumtəhsil müəssisələrində həmin istedadların axtarışı davam edir. Bu məqsədlə 2018-2019-cu tədris ilindən ümumtəhsil məktəblərində VII sinif üzrə riyaziyyat-informatika, VIII sinif üzrə isə təbiət elmləri təmayüllü xüsusi siniflər yaradılıb. Hazırda ölkə üzrə Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir və Şirvan şəhərləri və 47 rayon üzrə 117 məktəbdə 162 xüsusi sinif fəaliyyət göstərir. Ümumilikdə 4000-ə yaxın şagird sözügedən siniflərdə təhsilini davam etdirir.

2019-2020-ci tədris ilindən xüsusi siniflərin təşkil olunduğu məktəblərin siyahısına Biləsuvardakı bir təhsil müəssisəsi də əlavə olunub. Təhsil Nazirliyi həmin məktəbə infotur təşkil edərək İctimai Şuranın üzvlərini və kütləvi informasiya vasitələrini proseslə tanış edib.

Xüsusi siniflər təmayülləşmənin

Hədəf bütün rayonlarda xüsusi siniflərin olmasıdır

← Əvvəlki səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Xüsusi siniflərin şagirdləri tam orta təhsilini təmayüllü siniflərdə təməmləyirlər. Bu da onu deməyə əsas verir ki, istənilən halda bu tipli siniflərdən daha yaxşı nəticələr gözlənilir”.

Yaxşı nəticələr isə elə-belə başa gəlmir. Bunun üçün siniflər üzrə il ərzində bir neçə dəfə səviyyə müəyyənləşdirmə imtahanı, müəllimlərin peşəkarlıq səviyyələrinin yüksəldilməsi istiqamətində seminar və müəllimlər təşkil edilir. Xüsusi siniflərdə dərslər deyən müəllimlər şəhər (rayon) üzrə müvafiq fəndən diaqnostik balı yüksək olanlar arasından seçilir. Bu siniflərin tədris planı və tədris proqramı digər siniflərdən fərqlidir.

Bəs, şagirdlər bu proqramın öhdəsindən gələ bilirmi? Yaxud, onlara olan ümidlərin fərqi nədir?

Praktik məsələlərin sayı daha çoxdur

VIII sinif şagirdlərindən təşkil olunan təbiət fənləri təmayüllü xüsusi sinifdə fizika, kimya, biologiya həvəskarlarıdır. Onlardan biri, Fidan Əsədli kimya fənni üzrə olimpiadanın rayon mərhələsinin qaliblərindən biridir. Təbiət fənlərinə marağı və ötən ilki nəticələri onun xüsusi sinifə seçilməsinə səbəb olub: “Respublika fənn olimpiadasının zona mərhələsində də yarışdım. Ancaq həmin mərhələdəki uğurum son mərhələdə iştirakıma imkan vermədi. Ona görə xüsusi siniflərin təşkil olunması mənim üçün ən sevindirici hadisə oldu. Bu, mənim üçün respublika əhəmiyyətli yarışlarda daha böyük uğur deməkdir”.

Fərid Muradlı da yaxşı oxuyan şagirdlərdəndir. Ötən il təbiət fənlərinə marağı və bu fənlərdən əldə etdiyi nəticələr müəllimlərinin və təhsil aldığı məktəbin diqqətindən yayınmayıb: “Kimya, biologiya fənlərini sevirəm. Bütün dərslərimi yaxşı oxumağa çalışsam da, bu fənlərlə məşğul olmaq daha çox xoşuma gəlir. Bu ildən sevdiklərim fənni üzrə olimpiadada iştirak etmək istəyirəm. Müəllimim məsləhət bilsə, məni buna hazır hesab etsə, bilik yarışına qatılacağam. Dərslərimiz çox yaxşı keçirilir. Çox işləyirik. Mənim üçün bu dərslərdə iştirak etmək çox maraqlıdır”.

26 nəfərlik bu qrupun fizika elmini öyrənməsində ən yaxın bələdçisi 22 ilin müəllimi Gültəkin Əliyevadır. 1997-ci ildən Biləsuvar şəhər Nizami Gəncəvi adına 1 nömrəli tam orta məktəbdə işləyən Gültəkin müəllim diaqnostik qiymətləndirmədə yüksək bal

to playıb. Bu üstünlüyü ona xüsusi sinifdə təhsil vermək haqqı tanıyıb: “Təbiət fənləri təmayüllü xüsusi sinifdə dərslər zamanı müxtəlif təlim vasitələrindən istifadə edirəm. Bu və başqa yollarla şagirdlərdə məntiqi-yaradıcı təkəkkür formalaşdırmağa çalışıram. Dərslər elektron resurslardan, çətinliyi artırılmış məsələlərdən istifadə edərək qururam. Tədrisdə praktik məsələlərin sayı daha çox olduğundan şagirdlərimizin bu istiqamətdə bacarıqları da adi siniflərdə təhsil alan uşaqlardan fərqlənir. Bu üstünlüyü onlara həm də fənnə ayrılan saatların çox olması verir. Belə ki, adi siniflərdə təbiət fənləri üzrə dərslər, tutaq ki, 2 saat nəzərdə tutulubsa, xüsusi sinifdə 4 saat aparılır”.

Gültəkin müəllim məzunu olduğu bu məktəbin şagirdlərinə böyük ümid bəsləyir: “Sinifimdən 70-80 faiz yüksək nəticə gözləyirəm. Hazırda qrupda respublika fənn olimpiadalarının zona mərhələsində uşaq çıxış edən 3 şagirdimiz var. Onların uğurlarının daha da çoxalacağına, sinifdəki digər uşaqların da yüksək nailiyyətlər qazanacağına əminəm”.

Müəllimin fikrincə, hər hansı yarış və müsabiqədə nailiyyətləri olmasa belə, bu sinifin şagirdlərinin sevdikləri fənlər üzrə illik nəticələri yüksələcək və tam orta təhsili başa vuranda bu istiqamət üzrə hər hansı ali məktəbə girə biləcəklər: “Mən uşaqlara da demişəm, həftədə 4 saat fizika, kimya, biologiya keçmələri onlar üçün həmin fənlər üzrə əlavə hazırlıq kimidir. Qrupdakı uşaqların hər birindən eyni nəticəni gözləmək mümkün deyil. Biz maraqlı, fənni sevən və fənni üzrə nəticələri yüksək olan şagirdlər arasında istedadlı olanları seçib, onları daha

yüksək səviyyəyə çatdırmağa ümid edir, hətta buna inanırıq. Bu sinifdə təhsil fənni sevən ən zəif şagird üçün də yaxşı nəticə deməkdir”.

Qiymətləndirmə sualları da fərqlənir

1 nömrəli tam orta məktəbdə VII sinif şagirdlərindən təşkil olunan riyaziyyat-informatika təmayüllü 22 nəfərlik qrupda da yüksək əhvali-ruhiyyə müşahidə edilir. Xəlid İsmayilzadə deyir ki, riyaziyyatı yaxşı bildiyi üçün buradadır: “Başqa fənləri də sevirəm. Ancaq yaxşı riyaziyyatçı olduğuma görə bu sinifdə təhsil almaq şansım oldu. Riyaziyyatı da, informatika fənnini də sevirəm. Hər iki fənn üzrə bacarıqlarımı artırmaq imkanının olması məni çox sevindirir. Bu il respublika fənn olimpiadasında iştirak edəcəyəm. Artıq özümə güvənirəm”.

Gülşay Vəlizadə VI sinifdə oxuyarkən respublika fənn olimpiadasının iştirakçısı olsa da, qazandığı nailiyyət məktəb səviyyəsində qalıb. Artıq özündən daha yüksək nəticələr gözləyir: “Sevdiyimiz fənlər həm daha yaxşı tədris olunur, həm daha çox. İndi daha çox işləyirik”.

Gülşay deyir ki, summativ qiymətləndirmələrdəki nəticələri qaneedicidir: “Bu tədris ilində artıq ikinci summativ qiymətləndirmə aparılır. Qiymətləndirmələrdə bu tədris ilində keçdiyimiz mövzular üzrə də suallar salınıb. Bu qiymətləndirmədə iştirak etmək üçün əvvəlki illərin materiallarını da təkrar etmişik. Belə getsə, bu tədris ilində keçirilən olimpiadada uğurlu nəticə göstərən şagirdlərdən biri də mən ola bilərəm”.

Riyaziyyat-informatika istiqaməti üzrə təşkil olunan xüsusi sinifin müəllimi Nailə Mənsimlinin sözlərinə görə, adi siniflərdə həftədə 5 saat tədris olunan riyaziyyat fənni bu qrupa 7 saat keçilir. Bu sinifdə riyaziyyat üzrə illik nəticələri yüksək olan şagirdlərdən təşkil olunub. Bizim onlardan bundan sonrakı gözləntilərimiz respublika və beynəlxalq əhəmiyyətli yarışlarda da özlərini sınaq etməli və uğur qazanmalarıdır. Hazırlıq məhz bu məqsəddə yönəlib. Düşünürəm ki, işimiz öz bəhrəsini verəcək və bir təhsil müəssisəsi olaraq kifayət qədər hazırlıqlı məzunlar buraxacağıq”.

12 ildir məktəbdə riyaziyyat müəllimi işləyən Nailə Mənsimli xüsusi sinifin summativ qiymətləndirmə suallarının da fərqləndiyini deyir: “Çalışıram ki, izah tələb edən sualların sayını daha çox edəm. Bu sinifin şagirdləri çətinliyi artırılmış suallara verdikləri cavablar əsasında qiymətləndirilir”.

Xüsusi sinifdə oxumaq üçün kənddən hər gün şəhərə gəlir

Biləsuvardakı 1 nömrəli tam orta məktəbdə təşkil olunan xüsusi siniflərdə təhsil alanlar ancaq bu təhsil müəssisəsinin şagirdləri deyil. Siniflərin formalaşdırılması Biləsuvar rayonundakı bütün məktəblərin şagird bazasından seçilib. Nəticədə hazırda xüsusi siniflərdə ötən ilədən başqa məktəbin şagirdi olan məktəblilər təhsil alır. Onlardan biri də Elvin Fərəclidir. VIII sinif şagirdi Bəyidli kəndindən gəlib-gedir: “Atam eşitmişdi ki, belə bir sinif təşkil olunur. Mənim də məktəbdə bu istiqamət üzrə olan fənlərdə nəticələrim yüksək idi. Evdə demişəm ki, bu il keçiriləcək respublika fənn olimpiadalarına mən də qatılacağam. Çünki dərslərimiz çox güclü keçirilir və mənə, bu hazırlıqla mütləq nailiyyət qazanacağam”.

Fuad Qarayev 2 ildir başlayan layihənin nəticəsində kifayət qədər yaxşı nəticələr əldə olunduğunu deyir: “Hədəfimiz bütün rayonlarda belə siniflərin olmasıdır”.

Xüsusi siniflərdən gözləntilər

Məktəblilərin 3-4 faizini təşkil edən istedadlıları tapmaq üçün çıxılan bu yolda ümidlər az deyil. Nəzərdə tutulan proqramı yerinə yetirən və materialı tam mənimsəyən uşaqların sayının artması təhsilin keyfiyyətinə mütləq töhfə verəcək. Bu prosesdə xüsusi istedadlıları aşkarlayıb, onların fərqli şəkildə yetişməsinə təmin etmək Azərbaycan təhsilinin böyük hədəflərindəndir. Keyfiyyəti tam təmin etmək üçün təkmilləşdirmə işləri aparılmalı, çatışmazlıqlar da var. F.Qarayevin sözlərinə görə, ən böyük çatışmazlıq bəzən ayrı-ayrı rayonlarda belə siniflərin təşkil zamanı yaranır: “Bir sinifin formalaşması üçün şagirdlərin sayı 15-20 nəfər olmalıdır. Bəzən valideynlər övladlarının məktəbini, bəzən şagirdlər sinfinin dəyişməyini istəmir, istedadlı şagird rayon mərkəzindən kifayət qədər uzaq məsafədə yerləşən yaşayış məntəqəsində yaşayır və onun oxumaq üçün rayon mərkəzinə gəlib-gətməyi mümkün olmur. Bu cür problemlər sinifin istənilən səviyyədə kompleksləşdirilməsinə maneçilik törədir. Daha bir çatışmazlıq isə xüsusi

siniflərin tədris materialları ilə bağlıdır. Hazırda xarici vəsaitlərin təcürməsi və öz müəllimlərimizin yeni vəsaitlər hazırlaması prosesi gedir. Ancaq bu o qədər də asan deyil. Ümid edirik ki, bu çətinliklərin öhdəsindən qısa zamanda gələcəyik”.

Ekspertlər də ümidlidir

Bəs, təhsil ictimaiyyəti nə düşünür?

Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü İlqar Orucov istedadlı şagirdlərin aşkarlanması və onların müvafiq istiqamətlər üzrə hazırlanmasını xüsusi qiymətləndirir. Onun fikrincə, məktəblərin təmayülləşdiyi bir dövrdə bunun region məktəbində bir nümunəsinin olması çox ümidvericidir.

İctimai Şuranın üzvü Etibar Əliyev də xüsusi siniflərin fəaliyyətinin təhsilin keyfiyyətinə təsir göstərəcəyinə inanır: “Bu barədə müəyyən informasiyaya malik olsam da, xüsusi siniflərlə ilk dəfə tanış oldum. Hesab edirəm ki, belə siniflərin təşkil olmasına hazırlıqda məktəblilərə kömək olduğu kimi, həm də onların məktəb təhsilinin keyfiyyətinə də təsir edəcək. Ancaq bu istiqamətdə vahid dərsləklərlə məşğul olmalarını doğru hesab etmirəm. Burada vəsait çatışmazlığı qeyd olundu və düşünürəm ki, bu, çox vacib məqamdır. Vəsaitlərin sayı artırılmalı, dünyadakı xüsusi sinif təcrübəsindən bəhrələnmək bu işi təkmilləşdirilməlidir”.

Təhsil eksperti Nadir İsmayilov siniflərin kompleksləşdirilməsi və həmin siniflərdə yüksək nəticə göstərən müəllimlərin tədris aparmasını tədqiqatçı qiymətləndirib.